

JOHANNES TIELROOY

sluitend van de karakters der personen! Noodig is „une action simple [. . .] qui, s'avançant par degrés vers sa fin, n'est soutenue que par les intérêts, les sentiments et les passions des personnages" (voorrede *Britannicus*). En elders: „Ainsi le dénouement est tiré du fond même de la pièce". (Préface *Iphigénie*). Werd niet aan deze voorwaarde voldaan, dan was waarschijnlijkheid niet te bereiken.

Meer nog. De toeschouwer brengt bij zijn komst in den schouwburg een algemeen denkbeeld mede van hetgeen een Griek, een Romein indertijd geweest is, van wat het nog in zijn eigen dagen beteekent, „een Turk" te zijn: en het feit dier historische en ethnographische conventie stond Racine voortdurend voor oogen. Daarnaar wenschte hij zich als schrijver te gedragen. Volstreekte juistheid op het terrein van aardrijkskunde, volkenkunde, geschiedenis zou al te verrassend kunnen werken; de waarheid is soms ongeloofwaardig, en slechts door de *algemeene kleur* der eeuwen en der volken, zooals die aanwezig was in de hoofden der beschouwers en hoorders, kon hij hopen zijn doel te verwezenlijken, d.i. hun een gevoel van waarschijnlijkheid te verschaffen. Van de concrete waarheid moest dan maar worden wat kon. „Je me suis attaché à bien exprimer dans ma tragédie ce que nous savons des mœurs et des maximes des Turcs." (Préface *Bajazet*). „Mais ici (in zijn stuk) [. . .] Andromaque ne connaît point d'autre mari qu'Hector ni d'autre fils qu'Astyanax (in werkelijkheid had zij reeds een kind van Pyrrhus). J'ai cru en cela me conformer à l'idée que nous avons maintenant de cette princesse [. . .] je doute que les larmes d'Andromaque eussent fait sur l'esprit de mes spectateurs l'impression qu'elles y ont faite, si elles avaient coulé pour un autre fils que celui qu'elle avait d'Hector". Aldus mocht Andromache in werkelijkheid een gedweë of zelfs een actief beminnende geliefde van Pyrrhus geweest zijn, bij Racine zou ze de lijdende en lijdelijke vrouw zijn die tot hem kon zeggen:

Captive, toujours triste, importune à moi-même,

Pouvez-vous souhaiter qu'Andromaque vous aime?

en dat wel alleen omdat het beeld dat zijn, weliswaar geletterd en dus nooit zoo heel slecht ingelicht, publiek van haar had, niet verstoord moest worden.

Ziedaar hetgeen Racine bij zichzelf overlegd had omtrent de vereischten waaraan de tragedie behoorde te voldoen. Ze moest enkelvoudig of ten minste sober zijn van gegeven; de karakters moesten zich van het gemiddelde niet te ver verwijderen; de intrige diende op deze karakters te worden gefundeerd; en de landen en de tijden moesten eerder „echt" lijken, dan echt zijn. Het is duidelijk dat hier eenige, even innerlijk waarachtige als voor het wenschenswaardig effect van tooneelstukken doeltreffende stellingen bij zijn.